

USTAWA

z dnia 20 sierpnia 1997 r.

o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa reguluje sprawy z zakresu hodowli oraz zachowania zasobów genetycznych, oceny wartości użytkowej i hodowlanej, prowadzenia ksiąg i rejestrów zwierząt hodowlanych, a także nadzoru nad hodowlą i rozrodem zwierząt gospodarskich, zwanych dalej „zwierzętami”.

Art. 2. 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) dokumentacja hodowlana — zbiór dokumentów zawierających informacje o zwierzęciu, jego przodkach i potomstwie, stadzie lub rodzie, w szczególności zawierający dane o wartości hodowlanej i użytkowej,
- 2) drób — ptaki gatunków: kura, kaczka, gęś, indyk,

bażant, przepiórka, perlica, kaczka piżmowa, struś,

- 3) hodowca — osobę fizyczną, prawną lub jednostkę organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej, prowadzącą hodowlę zwierząt wraz z ich dokumentacją hodowlaną,
- 4) hodowla zwierząt — zespół zabiegów zmierzających do poprawienia założeń dziedzicznych (genotypu) zwierząt, w których zakres wchodzi ocena wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt, selekcja i dobór osobników do kojarzenia prowadzony w warunkach prawidłowego chowu,
- 5) krzyżowanie — kojarzenie zwierząt genetycznie odmiennych, różnych ras, odmian lub linii,
- 6) materiał biologiczny — nasienie reproduktorów, komórki jajowe i zarodki przeznaczone do wykorzystania w rozmnażaniu zwierząt,

- 7) program hodowlany — program określający cele i metody prowadzenia hodowli zwierząt,
- 8) rasa — populację zwierząt w obrębie gatunku o wspólnym pochodzeniu, charakteryzujących się przekazywaniem na potomstwo określonego zespołu cech,
- 9) reproduktor — przydatnego do rozrodu samca, dla którego jest prowadzona dokumentacja hodowlana,
- 10) rozród — kontrolowane rozmnażanie zwierząt,
- 11) ród lub linia hodowlana — populację zwierząt, uzyskaną w drodze hodowli w obrębie rasy, selekcjonowaną w określonym kierunku,
- 12) stado hodowlanych zwierząt futerkowych — grupę zwierząt futerkowych tego samego gatunku, utrzymywaną wspólnie dla pozyskania potomstwa,
- 13) wartość hodowlana — uwarunkowaną genetycznie zdolność zwierzęcia do przekazywania określonej cechy lub cech na potomstwo,
- 14) wartość użytkowa — wymierną cechę lub zespół cech zwierzęcia o znaczeniu gospodarczym,
- 15) zwierzęta gospodarskie — konie, bydło, świnie, owce, kozy, drób, zwierzęta futerkowe i pszczoły,
- 16) zwierzęta futerkowe — lisa pospolitego, lisa polarnego, norkę, tchórza, jenota, nutrię, szynszyla i królika — hodowanych w celu produkcji surowca dla przemysłu futrzarskiego, mięsnego i włókienniczego,
- 17) zwierzę hodowlane — zwierzę poddawane ocenie wartości użytkowej lub hodowlanej, dla którego jest prowadzona dokumentacja hodowlana.

2. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej może, w drodze rozporządzenia, uznać zwierzęta inne niż wymienione w ust. 1 pkt 15 za zwierzęta gospodarskie, o ile są przeznaczone do hodowli.

Rozdział 2

Ocena wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt

Art. 3. 1. Ocena wartości użytkowej zwierząt jest prowadzona na wniosek albo za zgodą ich właściciela lub posiadacza.

2. Wyniki oceny wartości użytkowej są udostępniane zainteresowanemu właścicielowi lub posiadaczowi zwierząt.

3. Za prowadzenie oceny wartości użytkowej zwierząt pobiera się opłatę.

Art. 4. 1. Ocenę wartości hodowlanej prowadzi się w celu oszacowania zdolności zwierzęcia do przekazywania określonej cechy lub zespołu cech na potomstwo.

2. Ocena wartości hodowlanej może być dokonywana, w zależności od specyfiki gatunku, rasy, odmian, rodu, linii, stada lub typu użytkowego na podstawie wyników oceny wartości użytkowej, oceny typu i budowy, rodowodu lub oceny innych cech.

Art. 5. 1. Zwierzęta poddawane ocenie wartości użytkowej lub hodowlanej, z zastrzeżeniem ust. 2, powinny być oznakowane w sposób umożliwiający ich identyfikację.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy koni oraz stad rodzicielskich i towarowych drobiu.

Art. 6. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej utworzy, w drodze rozporządzenia, jednostkę organizacyjną o zasięgu krajowym, która będzie prowadziła ocenę wartości użytkowej lub hodowlanej zwierząt oraz gromadzić i przechowywać dane związane z oceną.

Art. 7. Do zadań jednostki, o której mowa w art. 6, należy w szczególności:

- 1) prowadzenie oceny wartości użytkowej lub hodowlanej zwierząt i publikowanie wyników tej oceny,
- 2) prowadzenie systemu informatycznego dla potrzeb oceny wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt,
- 3) bilansowanie potrzeb i możliwości produkcyjnych w hodowli zwierząt,
- 4) prowadzenie specjalistycznych szkoleń zawodowych dla osób prowadzących ocenę wartości użytkowej, sztuczne unasiennianie oraz wydawanie odpowiednich zaświadczeń w tym zakresie,
- 5) ustalanie założeń krajowych programów hodowlanych.

Art. 8. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej może, w drodze rozporządzenia, upoważnić inne podmioty do prowadzenia:

- 1) oceny wartości użytkowej lub hodowlanej, o ile mogą one zapewnić wiarygodność wyników,
- 2) specjalistycznych szkoleń, o których mowa w art. 7 pkt 4.

Art. 9. Dokumentację hodowlaną prowadzi hodowca lub prowadzący ocenę wartości użytkowej lub hodowlanej.

Art. 10. 1. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, w drodze rozporządzenia, określi:

- 1) zakres i metody prowadzenia oceny wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt,
- 2) sposób oznakowania i identyfikacji zwierząt do celów hodowlanych.

2. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, w porozumieniu z Ministrem Finansów, w drodze rozporządzenia, określi wysokość opłat pobieranych od hodowców za prowadzenie oceny wartości użytkowej zwierząt.

Rozdział 3

Księgi i rejestry zwierząt hodowlanych

Art. 11. Księgi zwierząt hodowlanych, zwane dalej „księgami”, prowadzi się odrębnie dla:

- 1) ras, odmian i płci: koni, bydła, świń, owiec i kóz,
- 2) rodów drobiu w poszczególnych jego gatunkach,
- 3) stad poszczególnych gatunków zwierząt futerkowych,
- 4) linii hodowlanych pszczoł.

Art. 12. 1. Księgi dzielą się na główne i wstępne.

2. Do księgi głównej, z zastrzeżeniem ust. 3, mogą być wpisywane zwierzęta, stada zwierząt futerkowych, rody lub linie hodowlane, które:

- 1) są poddawane ocenie wartości użytkowej,
- 2) pochodzą od dwóch pokoleń przodków tej samej rasy, odmiany, stada, rodu lub linii hodowlanej, którzy są wpisani do księgi głównej lub wstępnej, albo ksiąg prowadzonych za granicą,
- 3) wykazują cechy charakterystyczne dla swojej rasy, odmiany, stada, rodu lub linii hodowlanej.

3. Do księgi głównej mogą być wpisane konie, które spełniają warunki określone w ust. 2 w pkt 1 i 3 oraz pochodzą co najmniej od dwóch pokoleń przodków tej samej rasy lub ras biorących udział w tworzeniu tej rasy.

4. Do księgi wstępnej mogą być wpisane zwierzęta, stada zwierząt futerkowych, rody lub linie hodowlane, które spełniają warunki określone w ust. 2 pkt 1 i 3.

Art. 13. W księgach głównych mogą być wprowadzone rozdziały dla zwierząt wyróżniających się wysoką użytecznością.

Art. 14. 1. Księgi są prowadzone przez związki hodowców lub inne podmioty, po uzyskaniu zezwolenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej na ich otwarcie lub prowadzenie.

2. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej zezwala na otwarcie lub prowadzenie określonej księgi, jeżeli związek hodowców lub inny podmiot przedstawi:

- 1) krajowy program hodowlany,
- 2) wzorzec rasy, odmiany, stada zwierząt futerkowych, rodu lub linii hodowlanej,
- 3) sposób identyfikacji zwierząt,
- 4) zakres informacji o zwierzętach wpisywanych do księgi.

Art. 15. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej może odmówić wydania zezwolenia na otwarcie lub prowadzenie księgi dla zwierząt określonych gatunków, ras, odmian, rodów, linii, płci lub stad, jeżeli księga dla tych zwierząt jest już prowadzona przez związek hodowców lub inny podmiot na podstawie wcześniej wydanego zezwolenia.

Art. 16. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej może cofnąć zezwolenie, o którym mowa w art. 14 ust. 1, jeżeli związek hodowców lub inny podmiot prowadzący księgę narusza przepisy dotyczące jej prowadzenia; w tym przypadku prowadzenie księgi przejmuje jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 6.

Art. 17. 1. Związek hodowców lub inny podmiot prowadzący księgę, w drodze decyzji, dokonuje wpisu do księgi na wniosek hodowcy, po sprawdzeniu dokumentacji hodowlanej i stwierdzeniu, że zostały spełnione warunki, o których mowa w art. 12.

2. Związek hodowców lub inny podmiot prowadzący księgę, w drodze decyzji, odmawia wpisu lub dokonuje skreślenia dokonanego wpisu do księgi, jeżeli nie zostały spełnione warunki wymagane przy wpisie.

3. Od decyzji, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługuje odwołanie do Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

Art. 18. Związek hodowców lub inny podmiot prowadzący księgę jest obowiązany do:

- 1) informowania o warunkach wymaganych przy wpisie zwierząt do księgi,
- 2) wydania hodowcy zaświadczenia potwierdzającego dokonanie wpisu zwierząt do księgi lub świadectwa pochodzenia zwierzęcia.

Art. 19. 1. Rejestry prowadzi się dla zwierząt, stad zwierząt futerkowych, rodów lub linii hodowlanych pochodzących z krzyżowania.

2. Do rejestrów mogą być wpisywane zwierzęta, stada zwierząt futerkowych, rody lub linie hodowlane o udokumentowanym pochodzeniu.

Art. 20. 1. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej zezwala na otwarcie i prowadzenie określonego rejestru podmiotom, które:

- 1) posiadają dostatecznie duże pogłowie zwierząt, aby móc prowadzić krzyżownicze programy hodowlane,
- 2) przedstawia:
  - a) programy hodowlane krzyżowania zwierząt,
  - b) system identyfikacji zwierząt,
  - c) system rejestracji danych o pochodzeniu zwierząt.

2. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej może cofnąć zezwolenie na prowadzenie rejestru, jeżeli podmiot prowadzący rejestr narusza przepisy dotyczące jego prowadzenia.

Art. 21. 1. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, w drodze rozporządzenia, określi szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów oraz wymagania, jakie powinien spełniać program hodowlany.

2. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, w porozumieniu z Ministrem Finansów, w drodze rozporządzenia, określi wysokość opłat za wpis do księgi.

Rozdział 4

Rozród zwierząt

Art. 22. Reprodaktor lub jego nasienie jest dopuszczane do wykorzystania w rozrodzie naturalnym lub w sztucznym unasiennianiu na podstawie wyniku oce-

ny własnych cech użytkowych i jego rozwoju osobniczego lub wartości hodowlanej.

Art. 23. 1. Do rozrodu naturalnego zwierząt mogą być wykorzystane reproduktory wpisane do księgi albo rejestru lub pochodzące od rodziców wpisanych do ksiąg albo rejestrów i dopuszczone do rozrodu.

2. Związek hodowców albo inny podmiot prowadzący księgę lub rejestr wydaje, na wniosek hodowcy, na czas określony, decyzję o dopuszczeniu reproduktora do rozrodu naturalnego.

3. Od decyzji w sprawach, o których mowa w ust. 2, przysługuje odwołanie do Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

Art. 24. 1. Sztuczne unasiennianie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, może być dokonywane wyłącznie nasieniem reproduktora wpisanego do księgi albo rejestru lub pochodzącego od rodziców wpisanych do ksiąg albo rejestrów.

2. Reprodukter lub jego nasienie jest dopuszczane do wykorzystania w sztucznym unasiennianiu była decyzją Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, wydaną na czas określony.

3. W odniesieniu do pozostałych gatunków zwierząt Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, w drodze rozporządzenia, może określić minimalne wymagania hodowlane dla reproduktorów lub ich nasienia używanego w sztucznym unasiennianiu.

Art. 25. Decyzja, o której mowa w art. 24 ust. 2, jest wydawana, na wniosek właściciela lub posiadacza reproduktora lub nasienia tego reproduktora, po zasięgnięciu opinii właściwego związku hodowców albo podmiotu prowadzącego księgę lub rejestr.

Art. 26. Wprowadzanie do obrotu komórek jajowych i zarodków wykorzystywanych w rozrodzie zwierząt wymaga zezwolenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

Art. 27. 1. W rozrodzie pszczoł mogą być używane tylko trutnie pochodzące od matek pszczelich lub ich córek z linii hodowlanych wpisanych do ksiąg lub rejestrów.

2. Wojewoda, na wniosek jednostki prowadzącej księgę linii pszczoł, może, w drodze rozporządzenia, zakazać na terenie województwa lub jego części utrzymywania pszczoł lub dopuścić utrzymywanie pszczoł określonej linii.

Art. 28. 1. Podmiot prowadzący sztuczne unasiennianie jest obowiązany do:

- 1) zaopatrywania się w nasienie wyłącznie od podmiotu posiadającego zezwolenie na pozyskiwanie, konfekcjonowanie, przechowywanie i dostarczanie nasienia,
- 2) używania nasienia od reproduktorów dopuszczonych do wykorzystania w sztucznym unasiennianiu i wybranych przez usługobiorcę,

- 3) wydania zaświadczenia o wykonaniu usługi,
- 4) prowadzenia dokumentacji wykonywanych usług,
- 5) zachowania warunków sanitarno-weterynaryjnych określonych odrębnymi przepisami.

2. Osoby bezpośrednio wykonujące sztuczne unasiennianie powinny ukończyć kurs organizowany przez podmiot upoważniony przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

3. Kurs, o którym mowa w ust. 2, jest prowadzony na podstawie programu zatwierdzonego przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

Art. 29. 1. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej wydaje zezwolenie na pozyskiwanie, konfekcjonowanie, przechowywanie i dostarczanie nasienia.

2. Wniosek o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności wymienionej w ust. 1 oraz w art. 26 powinien:

- 1) określać podmiot i jego siedzibę lub miejsce zamieszkania,
- 2) wskazywać miejsce i zasięg terytorialny prowadzenia działalności objętej zezwoleniem,
- 3) zawierać program realizacyjny oceny i selekcji reproduktorów.

Art. 30. Zezwolenie na prowadzenie działalności wymienionej w art. 29 ust. 1 może być cofnięte w przypadku, gdy działalność objęta zezwoleniem będzie prowadzona z naruszeniem przepisów.

Art. 31. Przepisy art. 18—20, 26, 27 i art. 29 ust. 1 nie dotyczą badań naukowych i prac badawczo-rozwojowych z dziedziny hodowli i rozrodu zwierząt prowadzonych przez jednostki naukowo-badawcze i wyższe szkoły rolnicze na swoich zwierzętach.

Art. 32. Program oceny i selekcji reproduktorów ma na celu zapewnienie postępu hodowlanego lub zachowanie określonych cech i obejmuje w szczególności:

- 1) zasady wyboru reproduktorów na ojców następnego pokolenia,
- 2) zasady wyboru samic na matki reproduktorów,
- 3) sposób i zasady doboru rodziców w celu uzyskania następnego pokolenia reproduktorów,
- 4) zasady selekcji potomstwa męskiego oraz sposób prowadzenia oceny tego potomstwa,
- 5) zasady i metody oceny wartości hodowlanej reproduktorów,
- 6) zakres i cel wykorzystywania rozplodników i materiału biologicznego pochodzących z importu.

Art. 33. 1. Pisklęta drobiu mogą być wprowadzone do obrotu, jeżeli są uzyskane z jaj pochodzących od ródów wpisanych do ksiąg lub mieszańców wpisanych do rejestrów.

2. Zezwolenie na prowadzenie sztucznego wylęgu drobiu wydaje wojewoda z zachowaniem wymogów wniosku określonych w art. 29 ust. 2 pkt 1 i 2.

3. Zezwolenie na prowadzenie sztucznego wylęgu drobiu może być cofnięte, gdy działalność objęta zezwoleniem będzie prowadzona z naruszeniem przepisów.

Art. 34. 1. Materiał biologiczny przywożony z zagranicy powinien pochodzić od zwierząt spełniających warunki:

- 1) niezbędne przy wpisie zwierząt do ksiąg lub rejestrów,
- 2) sanitarno-weterynaryjne określone odrębnymi przepisami,
- 3) zootechniczne, które powinien spełniać materiał biologiczny używany w kraju.

2. Spełnienie wymagań, o których mowa w ust. 1, powinno być potwierdzone świadectwem wydawanym przez uprawniony podmiot na podstawie dokumentów pochodzenia oraz własnych badań laboratoryjnych.

3. Materiał biologiczny przywieziony z zagranicy może być wprowadzony do obrotu, jeżeli jest zaopatrzony w świadectwo, o którym mowa w ust. 2.

Art. 35. 1. Przywożone z zagranicy zwierzęta hodowlane lub jaja wylęgowe powinny pochodzić od zwierząt spełniających wymagania wpisu do ksiąg lub rejestrów.

2. Spełnienie wymagań, o których mowa w ust. 1, powinno być potwierdzone świadectwem wydanym przez uprawniony podmiot na podstawie dokumentów pochodzenia.

3. Przywożone z zagranicy zwierzęta hodowlane lub jaja wylęgowe mogą być wprowadzone do obrotu, jeżeli są zaopatrzone w świadectwo, o którym mowa w ust. 2.

Art. 36. 1. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, w drodze rozporządzenia, określi:

- 1) warunki zootechniczne, które powinien spełniać materiał biologiczny,
- 2) wzory zaświadczeń o wykonaniu usługi w zakresie rozrodu zwierząt oraz obieg dokumentacji,
- 3) wykaz materiału biologicznego będącego przedmiotem odprawy celnej,
- 4) podmioty uprawnione do wydawania świadectw potwierdzających spełnienie warunków dla materiału biologicznego, zwierząt hodowlanych i jaj wylęgowych przywożonych z zagranicy.

2. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, w porozumieniu z Ministrem Finansów, w drodze rozporządzenia, określi wysokość opłat za wystawienie przez uprawnione podmioty świadectw potwierdzających spełnienie warunków dla materiału biologicznego,

zwierząt hodowlanych i jaj wylęgowych przywożonych z zagranicy.

Art. 37. 1. Minister Skarbu Państwa, na wniosek Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, wniesie do jednoosobowych spółek Skarbu Państwa utworzonych w celu prowadzenia działalności w zakresie sztucznego unasienniania część mienia, które stanowiło przedmiot zarządu Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt lub jej oddziałów.

2. Do udostępniania akcji lub udziałów w spółkach, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 118, poz. 561 i Nr 156, poz. 755 oraz z 1997 r. Nr 32, poz. 184; Nr 98, poz. 603, Nr 106, poz. 673 i Nr 121, poz. 770), z tym że ilekroć w tych przepisach jest mowa o:

- 1) uprawnionych rolnikach — rozumie się przez to osoby fizyczne i prawne prowadzące chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, które w okresie 5 lat przed wejściem ustawy w życie korzystały z usług sztucznego unasienniania Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt i jej oddziałów,
- 2) przedsiębiorstwie państwowym — rozumie się przez to stację hodowli i unasienniania zwierząt, będącą oddziałem Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt,
- 3) dniu wykreślenia z rejestru komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego — rozumie się przez to dzień likwidacji stacji hodowli i unasienniania zwierząt.

Art. 38. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w porozumieniu z Ministrem Skarbu Państwa, w drodze rozporządzenia, określi szczegółowe zasady i tryb nabywania akcji przez osoby, o których mowa w art. 37 ust. 2 pkt 1.

Art. 39. 1. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, tworząc jednostkę organizacyjną, o której mowa w art. 6, wyposaży ją w część mienia będącego w zarządzie Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt.

2. Domy, lokale mieszkalne i budynki gospodarcze wraz z niezbędnymi gruntami, które nie zostaną wniesione do jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, o których mowa w art. 37 ust. 1, lub które nie zostaną przekazane zgodnie z ust. 1, mogą być przeznaczone do sprzedaży ich dotychczasowym najemcom.

3. Sprzedaż następuje po cenie rynkowej:

- 1) pomniejszonej o 4% za każdy rok pracy najemcy w Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt lub jej oddziałach albo
- 2) pomniejszonej o 3% za każdy rok najmu mieszkania od zakładów pracy, o których mowa w pkt 1,
— nie więcej jednak niż o 90%.

4. Do okresu pracy albo najmu, od których zależy pomniejszenie ceny sprzedaży, wlicza się także odpowiednio okres pracy albo najmu w zlikwidowanym zakładzie pracy, którego mienie zostało przejęte

te przez Centralną Stację Hodowli Zwierząt lub jej oddziały.

5. Na wniosek osoby bliskiej, która pozostała w lokalu po śmierci najemcy, cenę sprzedaży pomniejsza się, uwzględniając, zamiast okresu własnej pracy lub najmu, okres pracy najemcy w zakładach pracy, o których mowa w ust. 3 pkt 1.

6. W rozumieniu ust. 5 za osoby bliskie zmarłego najemcy uważa się dzieci własne lub przysposobione, małżonka (wdowę lub wdowca), rodziców oraz dzieci własne i przysposobione tych osób.

7. Przepisy ust. 1—6 stosuje się odpowiednio do sprzedaży ogródków przydomowych i garaży osobom, które z nich korzystają.

Art. 40. Przy sprzedaży domów, lokali mieszkalnych i budynków gospodarczych ich najemcom w sprawach nie uregulowanych w art. 39 stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 9 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 1995 r. Nr 57, poz. 299 i Nr 101, poz. 504, z 1996 r. Nr 59, poz. 268, Nr 106, poz. 496 i Nr 156, poz. 775 oraz z 1997 r. Nr 54, poz. 349 i Nr 79, poz. 484).

Rozdział 5

Przepisy karne

Art. 41. 1. Kto:

- 1) wykorzystuje w rozrodzie naturalnym reproduktory nie dopuszczone do rozrodu,
- 2) wykorzystuje w rozrodzie pszczoł trutnie pochodzące od matek pszczelich lub ich córek z linii hodowlanych nie wpisanych do ksiąg lub rejestrów,
- 3) nie przestrzega zakazu utrzymywania pszczoł lub utrzymuje pszczoły linii nie dopuszczonych do utrzymywania,
- 4) dokonuje sztucznego unasienniania:
  - a) nie posiadając zaświadczenia o ukończeniu kursu organizowanego przez jednostkę organizacyjną o zasięgu krajowym lub podmiot upoważniony przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
  - b) używając nasienia od reproduktorów nie dopuszczonych do wykorzystania w sztucznym unasiennianiu,
  - c) zaopatruje się w nasienie u podmiotów nie posiadających zezwolenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej na pozyskiwanie, konfekcjonowanie, przechowywanie i dostarczanie nasienia,
- 5) bez wymaganego zezwolenia prowadzi działalność w zakresie:
  - a) pozyskiwania, konfekcjonowania, przechowywania i dostarczania nasienia podmiotom prowadzącym sztuczne unasiennianie,
  - b) wprowadzania do obrotu komórek jajowych i zarodków wykorzystywanych w rozrodzie zwierząt,

c) sztucznego wylęgu drobiu,

6) wprowadza do obrotu pisklęta pochodzące od rodów nie wpisanych do ksiąg lub mieszkańców nie wpisanych do rejestrów,

7) wprowadza do obrotu lub do wykorzystania w rozrodzie zwierząt sprowadzony z zagranicy materiał biologiczny bez wymaganego świadectwa,

8) wprowadza do obrotu sprowadzone z zagranicy zwierzęta hodowlane i jaja wylęgowe bez wymaganego świadectwa

— podlega karze grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec przepadek rzeczy stanowiącej przedmiot wykroczenia, choćby nie stanowiła własności sprawcy.

3. Orzekanie następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 42. 1. Jednostka organizacyjna o zasięgu krajowym, która w dniu wejścia w życie ustawy prowadzi księgi lub rejestry zwierząt, przekazuje określoną księgę lub rejestr wraz z dokumentacją związkowi hodowców lub innemu podmiotowi w ciągu 6 miesięcy od dnia uzyskania przez nich zezwolenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej na prowadzenie księgi lub rejestru.

2. Związek hodowców lub inny podmiot, który w dniu wejścia w życie ustawy prowadzi określoną księgę, traci prawo do jej prowadzenia, jeżeli w ciągu roku nie wystąpi z wnioskiem o zezwolenie na jej prowadzenie; w tym przypadku księgę wraz z dokumentacją przejmuje jednostka organizacyjna o zasięgu krajowym, uprawniona do prowadzenia oceny wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt.

Art. 43. Zachowują ważność:

- 1) wpisy zwierząt do ksiąg prowadzonych na podstawie dotychczasowych przepisów,
- 2) dokumenty hodowlane wydane przed dniem wejścia w życie ustawy.

Art. 44. 1. Traci moc ustawa z dnia 2 grudnia 1960 r. o hodowli zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 54, poz. 310, z 1963 r. Nr 22, poz. 113 i z 1997 r. Nr 88, poz. 554).

2. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy, o której mowa w ust. 1, pozostają w mocy, jeżeli nie są sprzeczne z niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż w okresie roku od dnia jej wejścia w życie.

Art. 45. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Kwaśniewski*